

Explicațiile Codului penal

Volumul IV
(Articolele 257-366)

George Antoniu

Tudorel Toader

(coordonatori)

Explicațiile Codului penal

**Volumul IV
(Articolele 257-366)**

**Versavia Brutaru, Carmen Adriana Domocoș, Constantin Duvac,
Constantin Ioan Gliga, Nicoleta-Elena Hegheș, Ion Ifrim,
Gheorghe Ivan, Ruxandra Răducanu, Ion Rusu, Marieta Safta,
Laura Stănilă, Mihai Ștefănoaia, Tudorel Toader, Ioana Vasiu
(autori)**

Universul Juridic

București

-2025-

TITLUL III

Infrațiuni privind autoritatea și frontiera de stat

Generalități (art. 257-265)

 COMENTARII (Prof. univ. dr. CS II Nicoleta-Elena Hegheș*)

1. Codul penal în vigoare în raport cu legea penală anterioară

Titlul III al Părții speciale din Codul penal, intitulat *Infrațiuni privind autoritatea și frontiera de stat*, este structurat în două capitole: Capitolul I, *Infrațiuni contra autorității*, și Capitolul II, *Infrațiuni privind frontiera de stat*.

În acest titlu sunt preluate infracțiunile din Titlul V, intitulat *Infrațiuni contra autorității*, din Codul penal anterior, cu excepția *infracțiunii de ofensă adusă unor însemne*. În Expunerea de motive a Proiectului de lege privind Codul penal, se specifică faptul că „renunțarea la infracțiunea de ofensă adusă unor însemne reprezintă concluzia la care s-a ajuns în urma analizării necesității acestei incriminări, dar și a proporționalității dintre natura și severitatea mijloacelor de constrângere, pe de o parte, și importanța valorii sociale ocrotite prin aceste mijloace, pe de altă parte. În ceea ce privește necesitatea incriminării unei asemenea fapte nu există argumente care să susțină în mod rezonabil menținerea acesteia în sfera de protecție penală, în condițiile în care practica judiciară este aproape inexistentă în această materie”.

De asemenea, remarcăm faptul că nu mai este preluată în actuala reglementare din Codul penal anterior incriminarea în legătură cu portul nelegal de decorații sau semne distinctive și nici dispozițiile cu privire la faptele de lovire, vătămare, amenințare, lipsire de libertate în mod ilegal, loviri sau vătămări cauzatoare de moarte comise împotriva soțului sau a unei rude apropiate a uneia dintre persoanele menționate în art. 239 alin. (5) în scop de intimidare sau răzbunare în legătură cu exercitarea de către acestea din urmă a atribuțiilor de serviciu – art. 239¹ C. pen. anterior. Astfel,

* Cercetător științific gr. II la Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române; profesor universitar doctor și prodecan la Facultatea de Științe Juridice și Administrative „Momcilo Luburici”, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București; doctor în drept și postdoctorat la Facultatea de Drept, Universitatea din București; vicepreședinte al Asociației Criminaliștilor din România, membru al Asociației Române de Științe Penale și al grupului român Association Internationale de Droit Pénal.

art. 257 alin (3) C. pen. sancționează orice infracțiune comisă în condițiile alin. (2) al art. 257 împotriva unui membru de familie al funcționarului.

În ipoteza comiterii faptelor de ultraj în scop de intimidare sau răzbunare, textele prevăzute de art. 257 alin. (2) și (3) sunt cuprinzătoare, în sensul că au în vedere atât membrii familiei, cât și bunurile funcționarului ultragiat.

Astfel, Capitolul I cuprinde cinci infracțiuni: ultrajul (art. 257), uzurparea de calități oficiale (art. 258), sustragerea sau distrugerea de înscrisuri (art. 259), ruperea de sigilii (art. 260) și sustragerea de sub sechestru (art. 261).

Totodată, au fost introduse patru infracțiuni noi cu privire la frontiera de stat în Capitolul II, respectiv: trecerea frauduloasă a frontierei de stat (art. 262); traficul de migranți (art. 263); facilitarea șederii ilegale în România (art. 264) și sustragerea de la măsurile de îndepărtare de pe teritoriul României (art. 265). Acestea erau incriminate prin legi speciale.

2. Obiectul juridic generic al infracțiunilor cuprinse în Capitolul I, *Infrațiuni contra autorității*, este constituit din relațiile sociale care se formează și se desfășoară în legătură cu exercitarea autorității de stat. Relațiile sociale ocrotite sunt indispensabile funcționării instituțiilor publice și garantării ordinii de drept, iar încălcarea lor vizează înseși stabilitatea și credibilitatea statului.

Cu privire la obiectul juridic generic al infracțiunilor din Capitolul II, *Infrațiuni privind frontiera de stat*, se evidențiază rolul esențial al frontierei ca expresie a suveranității și securității naționale. Acesta este reprezentat de relațiile sociale care se formează și se desfășoară în legătură cu ocrotirea frontierei de stat împotriva trecerii ilegale a frontierei, a traficului de migranți, a actelor ilicite de facilitare a șederii în România a unei persoane străine care nu are domiciliul în România sau de sustragere a unui străin de la măsurile de îndepărtare de pe teritoriul României.

3. Aspectele comune ale infracțiunilor prevăzute în Titlul III, *Infrațiuni privind autoritatea și frontiera de stat*, se referă și la subiectul activ al infracțiunilor contra autorității sau privind frontiera de stat, care este, de regulă, orice persoană care îndeplinește condițiile generale ale răspunderii penale. O calitate specială a subiectului activ al infracțiunii atrage, de regulă, o formă agravată a infracțiunii: de exemplu, străinul declarat indezirabil în cazul infracțiunii de trecere frauduloasă a frontierei de stat prevăzute de art. 262 alin. (2) lit. b) C. pen.

Majoritatea infracțiunilor din acest titlu al Codului penal au un obiect material. Între elementul material și urmarea imediată trebuie să existe o legătură de cauzalitate, care rezultă, de obicei, din materialitatea faptei (*ex re*).

De asemenea, sunt comune la aceste infracțiuni și modalitățile agravate pe care acestea le prezintă.

4. Elemente de ordin criminologic

Analiza criminologică a infracțiunilor contra autorității și a celor privind frontiera de stat scoate în evidență faptul că aceste categorii de fapte au o dublă semnificație: pe de o parte, ele reflectă vulnerabilități interne ale societății românești, legate de respectul față de instituțiile statului și de modul de exercitare a autorității, iar pe de altă parte, ele evidențiază presiuni externe generate de procese complexe, cum sunt migrația internațională, crizele geopolitice sau criminalitatea organizată transnațională.

Infrațiunile contra autorității pun în lumină relația tensionată dintre cetățean și stat. Din perspectivă criminologică, cauzele lor se regăsesc în deficiențele de educație juridică, în lipsa de încredere în instituții și în climatul social uneori ostil față de reprezentanții puterii publice. Aceste infrațiuni au, prin urmare, un impact direct asupra prestigiului autorităților și a capacității acestora de a-și exercita în mod eficient atribuțiile. Prevenirea lor presupune nu doar aplicarea fermă a legii, ci și măsuri de consolidare a autorității prin transparență, corectitudine și apropiere de cetățean.

În schimb, infrațiunile privind frontiera de stat au o dimensiune pronunțat transnațională, fiind adesea rezultatul interacțiunii dintre factori economici, politici și sociali din afara granițelor. Traficul de migranți sau facilitarea șederii ilegale sunt fenomene alimentate de rețele criminale internaționale, dar și de vulnerabilitățile unor comunități locale atrase de câștigurile materiale. Din această perspectivă, criminologia atrage atenția asupra rolului important al cooperării internaționale și al politicilor de securizare a frontierelor, dar și asupra nevoii de a aborda migrația ilegală ca fenomen complex, care implică atât dimensiunea represivă, cât și pe cea umanitară.

5. Referințe de drept comparat

Comparând legislația penală a României cu cea a altor state europene, se observă un nucleu comun de reglementare, respectiv, pentru infrațiunile contra autorității, protecția funcționarilor publici, incriminarea ultrajului și a uzurpării de funcții, iar pentru infrațiunile privind frontiera de stat – incriminarea trecerii ilegale, a traficului de migranți și a facilitării șederii nelegale.

Diferențele se manifestă în planul terminologiei și al gravității sancțiunilor, dar spiritul reglementărilor este similar, reflectând atât necesitatea menținerii prestigiului autorității, cât și obligațiile internaționale asumate de statele europene în combaterea migrației ilegale și a criminalității organizate.

Acestea vor fi dezvoltate, acolo unde va fi cazul, la fiecare infrațiune în parte.